

ΑΠΟ ΕΝΑ ΠΑΛΑΙΟ ΤΑΞΕΙΔΙΩΤΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΕΡΙΗΓΗΤΩΝ

Η συνέχεια των ενδιαφερόντων άπομνημονευμάτων του Δήμου Στεφανόπολι. Ο Μπέης της Μάνης διηγείται πώς οι Μανιάτες έπαρξιδεύτηκαν από το ναύαρχο της Τουρκίας. Το δραματικό τέλος ενός γεύματος. Αιχμαλωτεί στη ναυαρχίδα. Πώς οι Μανιάτες εξαναγκάστηκαν να ύπογραψουν συνθήκη ύποτελείας. Ο Δήμος Στεφανόπολι και τα έθιμα της Μάνης.

Ε προηγούμενο φύλλο είδαμε πώς οι Μανιάτες της Τουρκοκρατίας έλαβαν πρόσκληση από τον Όθωμανό ναύαρχο Χασάν Πασσά να πάνε στο πλοίο του να γευματίσουν και πως τούτο τους έβαλε σε σκέψεις. Συνεχίζουμε σήμερα την ενδιαφέρουσα εξέλιξη.

Μερικοί λοιπόν από τους προκίτους έλεγαν, όταν έλαβαν την πρόσκληση:

— Τι φίλες μπορεί να έχουμε έτις με το Ναύαρχο του Σουλτάνου, που εξουσιάζει και τρανάζει τους θωροφθές μας; Τι μας θέλει; Να μάς ειχαρίστηση γιατί ανεγνωσθήκαμε τάχα μαζί του για την ύποπτότατη λαού άδελφότητά;... Τι μάς ώφελεί έμάς ότι διώχτηκαν οι Άλβανοι απ' το Μοριά, αφού μένουν ακόμα οι Τούρκοι;... Ο Πασσάς ζητεί τη φίλια μας; Άς φροντίσει πρώτα να δοθή η έλευθερία σε όλους τους κατοίκους της Ελλάδος, κι έπειτα άς έρθη να συζητήσουμε για συνθήκες φίλιας. Ός τότε, τίποτα δεν πρέπει να δεχθούμε απ' αυτόν.

Τα φρόνια αυτά λόγια επιδοκιμάσθηκαν απ' όλους. Άλλ' ο Μαυρογενής, δραγματίας του Καπετάν Πασσά, μεταγείστησε όλη την ύποπτότητά του. Έδωσε όρκους και διαβεβώσεις και κατόρθωσε έτσι να καταρέσει τους νεωτέρους να δεχθούν την πρόσκληση του Πασσά, παρά τη γνώμη των νεοτοτέρων Μανιατών.

Έπληγαν λοιπόν οι δημοφώνους στην Τουρκική Ναυαρχίδα. Ο Χασάν Πασσάς, στην άρχή, τους δέχτηκε με τιμές και με διάφορα κολλιμένα, τους παρέθεσε πολυτέλειστα τραπέζια, και κατά το τέλος του γεύματος έστρεψε επιτηδείοις την κούβεντα στο ζήτημα της ανεξαρτησίας της Μάνης.

Καί τότε, σίγοντας τη μάσα της υποχώρησε. Ξεκέτασε καθαρά τους σκοπούς του.

— Φάντασμα Κυβερνήσεως έλευθερίας, είτε, δεν μπορεί να ύπαρξη πέρα σε χώρα ύποταγμένη ολότετα στον Κύριό μου!... Σεις κινάσθε ότι είσθε λαός έλευθερος υπεράρματος, ανεξάρτητος και άπομονωμένος απ' τον άλλο Μοριά. Λοιπόν, αυτό αποτελεί προσβολή για το Σουλτάνο, και κακό παράδειγμα για τους άλλους μας λαούς. Είναι ανάγκη να διακηρύξετε την πλήρη ύποταγή σας!... Πρέπει ν' αναγνωρίσετε άπόλυτο Κύριο και Μονάρχη σας το Σουλτάνο μας, που από την Έπτάλοφο εξουσιάζει όλη την Άνατολή. Δεχθήτε να πληρώνετε φόρο ύποτελείας, αλλοιωτικά!...

Στα λόγια αυτά, έφριξαν οι Μανιάτες. Άλλ' έτιθη άννόησαν ότι ήταν σκεδόν αιχμαλωτοι έπάνοι στην ναυαρχίδα και φρόθησαν μη τους δολοφονήσουν οι Τούρκοι, ή μιν τους άλισσοδέσουν και τους πάνε σκλάβους στην Κωνσταντινούπολη, είναι:

— Πασσά, ούτε θέλωμε, ούτε μπορούμε να ύποσχεθούμε τίποτε, πρώτος ηγεμόν της χώρας αυτής. Αιτή είναι ή άπάντησή μας.

Ο ύπολιος Ναύαρχος άπάντησε τότε:

— Τότε μόνο θα σας έπαύρημι να βγείτε και να φωτήσετε το λαό της Μάνης, όταν μου παραδώσετε πρώτα όμήρους τα παιδιά σας. Καλέστε τα εδώ!

Στη νέα αυτή άπατήρη οι πρόκίτοι έννοιωσαν καινούρια λύτη στην καρδιά. Κρούοντας όμοις την άγανάκτησή τους και κατακλινώντας τα πύρινα δάκρυά τους, προσκάλιναν καθένα τον πρωτότοκο γιό του στην Ναυαρχίδα, τους άφινουν όμήρους και βγαίνουν έξω, μένεα πνόντες κατά το άπιστόν.

Διατάζουν τότε ειθύς να χτυπήσουν τα σήμαντρα, μαζεύεται ο λαός και οι πρόκίτοι του άγγέλλουν το άτιμο στρατήγημα και τις άπατηθείς του Χασάν Πασσά. Τέλος φωνάζουν στο συγκεντρωμένο λαό:

— Δεν πρέπει να δεχθήτε τις προτάσεις αυτές; Προτιμούμε να χάσουμε τα παιδιά μας, παρά να ιδούμε τη Μάνη να πληρώνη φόρο στην Τουρκία!... Προτιμώτερο θα είναι και για τα παιδιά μας να πεθάνουν. Τι θα τα ώφεληση ή ζωή άν πρόκειται να ήσουν σάν δούλοι;... Έμπρός, Μανιάτες! Στ' όρματα!... Άς προσπαθήσουμε να σώσουμε την ομάδα του Καπετάν Πασσά και άς κωδινε μαζί και τα παιδιά μας! Άς πεθάνουμε κι' αυτά για την έλευθερία της Μάνης!

Κατάκλητος και αναγκωμένος άκούει τα λόγια αυτά των άρχων του ο λαός, αλλά διατάζει να προσφέρη τ' άδεια παιδιά, το άνθος της Μανιάτης άρχοντίας, όλοκαύτωμα στο βωμό της Πατρίδος. Ένας γέρος πατριώτης, ο γεροντότερος μάλιστα, κι' όχι από κείνους που είχαν πάει στη Ναυαρχίδα, είτε τότε τα έξως φρόνια λόγια:

— Όλοι το ίδιο άκούοιτε την Έλευθερία και όλοι προτιμούμε αυτή, παρά τη ζωή. Άλλά ή ζωή των παιδιών σας δεν άντιζει σε σας, αλλά στην Πατρίδα!... Φοβάσθε να μιν ύποθωλώθητε έντελώς;

— Φόρος, Μανιάτες! Τα χέρια αυτά δεν είναι συνθησιμένα να φέρουνε άλισσοδέ, γιατί εύκολα μπορούν να τις σπάσουν. Μήπως δεν έχετε τα όπλα μας και τους βότρυς μας!... Άς άκούσουμε λεπτομερώς τις προτάσεις του Τυράννου και, εξαγοράζοντας σήμερα τον καρό και τα παιδιά της Μάνης, άς σώσουμε ύστερα την έλευθερία. Ο Θεός βοηθός!

Καί με άλλα τέτοια λόγια ο γέρος έκείνος έπεισε τους σηματωώτες του να δεχθούν να πληρώνουν φόρους ύποτελείας στην Όθωμανική Άυτοκρατορία ως που να δούν τι θα γίνει!...

Κ' έτσι οι Μανιάτες υπέγραψαν τη σύμβαση με την Ύψηλή Πόλη. Σήμερα με τους όρους της, ύποσέθησαν να έκλέγουν έναν άρχηγό από κάθε έπαρχία και ένα Μπέη απ' όλη τη χώρα. Ο Μπέης κ' οι άρχηγοι ήσαν ύποσχεσμένοι να φυλάνε την τάξη, να μαζεύουνε τους φόρους και να τους παραδίνουν στο Διοικητή (Πασσά) της Πελοποννήσου. Άν τα εξέπληθον αυτά, οι Μανιάτες θα ήμεναν έλευθεροι, όπως πρώτα, και κίριο να μιν άφινουν τον Τουρκικό στρατό να μανίην στη χώρα τους.

Μόνο οι κάτοικοι της Οϊτύλου δεν έδέχτηκαν να πληρώνουν φόρο.

Μολαταύτα, ο Καπετάν Πασσάς δεν βρήκε έξωραλιστικές τις ύποσχέσεις και τις ύπογραφές των προκίτων της Μάνης.

Μετέφερε λοιπόν στην Κωνσταντινούπολη όμήρους τα παιδιά των Μανιατών και τα έκλεσε στους «Έπτά Πύργους», όταν τα εκράτησε για γριόν καρό!...

Ο Δήμος Στεφανόπολις και οι σύντροφοί του, οι άτελειώτεροι της πολιτικής, αλλά και έπιστημονική άποστολή του Μεγάλου Ναυαρόντου, ήμιναν μη-

νες όλόκληρους φιλοξενούμενοι στον Πύργο του Μπέη της Μάνης. Έτσι ο Ιατροφιλόσοφος Στεφανόπολις; βρήκε την ευκαιρία να μελετήσει τα ήθη και έθιμα του λαού της Μάνης, να κλιούνη τις ηρωτικές τους συλλογές με ειδή της νότιας χλωρίδος και να παραστή μάστιγ μάς μάχης που δόθηκε στα σύνορα της Μάνης μεταξύ Μανιατών και Τούρκων επδρωμένων. Έθαύμασε τότε τη γενναίοτητα των πρώτων και την κακοπιστία των δευτέρων και ύποσέθη στο Μπέη να τα διηγηθή όλα στο Βουναράτη.

Τέλος, είτε στους συντρόφους του να έτοιμασθούν ν' αναχωρήσουν, τώρα που ήταν ακόμα φθινόπωρο, πριν τους πιάσουν ή χειμωνιατικές τρικυμίες, γιατί το πλοίο τους ήταν μικρό και εύκολοσύνητριμο.

Η αναχώρησης ώρσιση για την Άλλη μέρα. Ο Μπέης παρέδωσε άποχαριστήριο γέμια, στο όποιον έλαβε μέχρις ολόκληρης ή οικογένεια του ηγεμόνος της Μάνης, οι φίλοι του και οι τέσσαρες άπε-

Μανιάτης (Σκίτσο ξένου περιηγητού)

ΤΟ ΜΥΣΤΕΡΙΟΝ ΤΟΥ ΕΡΩΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΘΥΣΙΑΣ

ΤΟΥ ΠΕΤΡΟΥ ΜΑΞΑ

ΦΤΩΧΗ ΜΟΥ ΚΑΡΔΙΑ!..

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγούμενου)

Ὁ Κάρολος κίτταξε γύρω του καὶ φώτισε μὲ φωνὴ ἀνεπιθυμητὴν :

— Ποῦς μὲ φωνάζει ;...

— Ἐγώ, ἡ Σιώνη! ἀπάντησε ἡ φωνὴ μὲ ἀπεριφρακτὴ γλυκύτητα.

Ὁ Κάρολος σηκώθηκε ἀμέσως ἀπ' τὸ κἀθισμά του καὶ εἶπε τὴ μυστηριώδη μὲς στὸ ἠμίφως τῶν γεωμετρικῶν δέντρων.

— Ἐταίρε ἀμέσως κοντά της καὶ τὴς εἶπε :

— Ἔσεις ἔδω! Τὶ θέλετε τέτοιαν ὄρα, καλὴ μου Σιώνη; Πότε κατεβήκατε στὸν κήπο; Ἀπὸ τὴ στιγμή βέβαια... Δὲν εἶν' ἔτσι, λατρευτὴ μου μικροῦλα ;...

Ἡ Σιώνη χαμογέλασε μελαγχολικὰ καὶ ἀπάντησε :

— Μάλιστα, ἐγὼ εἶμαι Κάρολε!... Μήπως σὰς ἤμουν περὶ τῆς Μήπως ἐβάρησα ἀδίκαια καὶ δικαία, χωρίς νὰ ξέρω, τὸν εἶμο τῶν σφιγρῶν σας; Τὶς ὀνειροπολοῦσε σας ;...

Στὰ λόγια αὐτὰ τῆς Σιώνης διαμαρτυρῶν μὴ εὐλαφῆ εἰσωνία, ἀλλὰ δὲν εἶπα καμιὰ ἐπιπλήρη.

Ὁ Κάρολος ἤρθε τὰ πόδια της καὶ τὸ φίλησε. Ἐπειτα τὴς εἶπε μὲ τρυφερότητα :

— Γνωρίζεις καλά, ὅτι καδὲ ἄλλη παιδί αὐτὴ τὴν ἐντύπωση μοὶ τοῦξένησε, ἀγαπῶ μοὶ παιδί.

Ἐπάσχει νομίζεις μιά στιγμή στὴ ζωὴ μου σοὺ νὰ μὴ σὲ συλλογίζωμαι, νὰ μὴ σὲ ὀνειροπολῶ, νὰ μὴ σ' ἀγαπῶ ;

Ἡ Σιώνη ἀναστεναξὲ καὶ ἐχαμήλωσε πρὸς τὴ γῆ τ' ὄρασι παρθενακὸ μέτωπό της :

— Ἀν εἶδαξαι κάποια ἐπιπλήρη ἦταν σὲ εἶδα, ἐξακολούθησε ὁ Κάρολος κεφάλι, ὑπο προσῆθε ἀπὸ φόβο. Φοβήθηκα δηλαδὴ ἠπίως σὲ περιῶξαι αὐτὴ ἡ νυχτερινὴ φύλαξα...

Ἡ νέα ἤκουσε τοὺς ὄμιλους της ἀδιάφορα. Ἡ γέννησις της αὐτὴ δὲν ἐβάρησε μὴν ἀδιαφορία, ἀλλὰ καὶ τελεία ἀποθάρσυναι, σὰν νὰ τὴ εἶπε : «Τὶ τὶ θέλω περὶ τὴ ζωὴ ;...»

Ἐπειτα τὸν ἐκτίταξε στὰ μάτια καὶ τοῦ ἀπάντησε :

— Ἀν φοβῆσθε ἀπὸ τὴ δουλειά, μπόρῳτε τὸ προσηλάσθητε.

Ἡ κἀρδιά μου εἶνε ἴσοι ἐπὶ καὶ εἶνε εὐκολὸ νὰ κονδενιάσωμαι γιὰ λίγες στιγμὲς μόνου ἴλας...

Ἐκτός ἀν αὐτὸ σὰς στενοχωρεῖ... Δὲν εἶνε πιστὸ βέβαια γιὰ μιά κοπέλλα ἐνὶ τέτοιον πρᾶγμα, μὰ ἐγὼ δὲν εἶμαι περὶ κοπέλλα...

Στὸ σημεῖον αὐτὸ ἄρχισε νὰ τρέμη, καὶ ἡ τόσο γλυκερὰ της φωνὴ εἶνε ἐλαφρὰ ἰσοκαρπὴ καὶ σπληνη, καθὼς πρόσθεσε :

— Ἐγὼ εἶμαι μιά περθενακὴ περὶ τώρα!...

Ὁ νέος στὴς τελευταῖες της λέξεις αἰσθάνθηκε τὸ κομμά του ν' ἀνατριχιάσει.

— Θάρρητε, Κάρολε; Ξαναφώτισε ἡ Σιώνη.

— Ναι, τὴς ἀπάντησε ὁ Κάρολος, μὲ φωνὴ πικρὴν.

Καὶ τὴν ἀπελούθησε μὲ τὰ μάτια λυπημένα καὶ τὸ κεφάλι κενυμένο, σὰν νὰ προσέβλεπε πρὸς ἡ σινέντηξί τους αὐτὴ ἄραγε μεγάλη σοβαρότητα.

Ἦεν ἀνεβῶν τὴ σκάλα, τῆς προσέφερε τὸ μιστάτο του, μὲ ἐκείνη ἀνθήνη νὰ τὸ δεχθῆ.

— Ὄχι, ὄχι, τοῦ εἶπε, εἶμαι ἀρκετὰ δυνατὴ.

σταλμένοι. Ὁ Μπέης, σηκώνοντας τὸ ποτήρι του, εἶπε :

— Προσῶν στην ἰστέα τοῦ Ναπολέοντος Βοναπάρτη! Μὲ τὸ καλὸ νὰ τὸν δεχθῶμε στὴ Μάνη.

Ὁ Δῆμος Στεφανόπουλος σηκώνοντας ἄτομα τὰ δικὰ του ποτήρι εὐχίσθη :

— Προσῶν ὄπερ της Ἑλληνικῆς Ἐλευθερίας!

Καὶ ἦσαν ὅλοι, μὲ ἐνθουσιασμὸ καὶ συγκίνηση.

Στὸ ἀκόλουθον φελλὸ θὰ διαγνηθῶμε τὴ συνέχεια μὲ τὶς νέες περιπέτειες τῶν Ἑλλήνων περιηγητῶν.

Πέρασε πρώτη στὰ σαλοπατία, ἀνοίξε τὴν πόρτα τῆς κἀμარῆς της, ποὺ ἦταν ἀνεπισκεπτή κατὰ τὴ συνήθεια τῆς πατρὶδος της, καὶ κἀθισε ἀνάου σ' ἕνα σοφᾶ.

Ὁ Κάρολος κἀθισε σὲ μιά κορδέλα καὶ ἀναψε ἕνα τσιγάρο, κατετάσσοντας τὴν μ' ἀνσυχία.

— Ἐλα κοντά μου, τοῦ εἶπε ἡ Σιώνη. Ἔτσι θὰ μπορέσωμαι νὰ μιλήσωμαι καλύτερα...

Ὁ Κάρολος ἤρθε καὶ κἀθισε πλάι της, χωρίς νὰ πῆ λέξι...

Ἄλλα φῶς μῆσα στὸ δωμάτιο δὲν εἶπαγε, ἐκτός ἀπ' τὶς ἀγτίδες της σελήνης, ποὺ εἶχε προσβάλλει αὐτὴ τὴ στιγμή μὲς ἀπ' τὰ σύννεφα καὶ φώτισε μ' ἄρα τὴ λάμψη της τὰ ἐπιπλά καὶ τὶς γωνίες τῆς κομψῆς κἀμარῆς.

Ἀπ' τὴ στιγμή ποὺ ὁ Κάρολος κεφάλι κἀθισε στὸ πλευρὸ τῆς μυστηριῆς του, ἔνοιωσε τὸν ἑαυτὸ του νὰ κρυφτεῖται ἀπὸ ἕνα αἰσθημα, ποὺ δὲν τὸ εἶχε δοκιμάσει ἄλλοτε. Κάτι ποὺ δὲν ἵστορεῖται πὸς νὰ τὸ εἴρηξη, γιὰμὲ σιγά-σιγά τὴν καρδιά του...

Τὸ κἀθισμα αὐτὸ ποὺ κἀθῶνταν κοντά του, τὸ τόσο λεπτὸ, τὸ τόσο αἰθέρου, εἶμαι μὲ μιά ἀπὸ τὶς ἐξαιρέσεις ἐκείνης πεταλούδης, ποὺ μόλις ἀγγίζον τὰ λουλουδιὰ, εἶμαι νὰ ξανατετᾶζον...

— Σιώνη, τῆς εἶπε ὁ νέος. Νὰ ποὺ εἶμαιτε μόνου, ὁλοτεία μόνου... Ἄς κονδενιάσωμαι λοιπόν...

— Ὄχι ὄμιλος περὶ σὰν μνησθήσε, ἀνατῆρωσε ἐκείνη, ἀφοῦ δὲν εἶμαιτε περὶ.

— Τὶ θέλεις νὰ πῆς; διαμαρτυρῶθηκε ὁ Κάρολος ταρταρμένος.

— Τὶ θέλω νὰ εἶπῶ; Ἄ, εἶνε τόσο ἀπὸ, ὥστε θὰ μὲ κατατάβῃς ἀμέσως. Πρῶτα-πρῶτα ἦρθα καὶ σὲ βοήθα στὸ κἀθισμα σου, χωρίς νὰ μὲ καλέσης. Ἀπὸ εἶνε μιά ἀδικαιολογία, τὸ ξέρω. Ἄλλὰ δὲν εἶμαιτε περὶ σὲ θέαι νὰ μιλήσωμαι γιὰ τέτοιου ζητήματα... Ἄν εἶν' ἔτσι!...

Στάθηκε λίγο διατακτικὴ καὶ ἐπειτα ἐξακολούθησε :

— Κάρολε, ἐκεῖ στὸ κἀθισμα ποὺ κἀθῶναι καὶ εἶχε τὰ μάτια κερκωμένα στὸ παράθυρο, συλλογίζονταν κάποια... ποὺ δὲν ἦμαι ἐγὼ!

— Σιώνη!

— Μὴ μὲ διακόπτετε, σὲ παρακαλῶ! Εἶμαι βέβαια γι' αὐτὸ. Συλλογίζονταν τὴν Ζερμὰν!...

— Σιώνη! Ξαναεἶπε ὁ νέος ἀνεπιθυμητῶς.

Ἐκείνη προσήλωσε ἐλάου τοῦ τὸ βλέμμα της μὲ ἄρα καὶ μὲ συμπάθεια καὶ συνέχισε :

— Μὴ διατάξῃς νὰ τὸ ἀπολογηθῶμαι... Καὶ γιατί φοβῶμαι ἄλλωστε; Σοὺ εἶπα, ὅτι τὸ ξέρω καὶ δὲν σου ἀπεπιθῶμαι καμιὰ ἐπιπλήρη γ' αὐτὸ... Κι' οἶνε ἀκόμα τὸ λέω γὰ νὰ σὲ λυθῶμαι...

Σώπασε γιὰ μιά στιγμή, πῆρε βαθεῖα τὴν ἀνασπῆ της καὶ ἔβραυ λούθησε :

— Φροβήκατε πάντα ἀπέναντί μου μὲ τὴ μεγαλειότηρ τιμιότητα, Κάρολε... Ὅταν μοὺ σῶσατε τὴ ζωὴ, ἐκεῖ κάτου στὴ Βουμπύρη, ἐγὼ μόνη μου θέλω νὰ συνδεθῶ μαζὺ σας. Ποῦς ἄλλος λοιπὸν γταιρε, ἐκτός ἀπὸ μένα; Ἐλθετε τότε νὰ μὴ μισιστῶ, ἀλλὰ ν' ἀρῶσθαι πρῶτον ὅσας νὰ μοὺ ἐκμαρῶσθητε, πρώτη τὴν καρδιά σας νὰ μιλήσω. Καὶ θέλετε μάλιστα νὰ σὰς πῶ καὶ κάτ' ἄλλο; Πρῶτον ἀνάου. Καὶ θέλω μοιλοῦμαι ἐκ μῆρους σας δὲν γίνῃ ποτὲ καὶ θέλω νὰ σὰς ἐκβάσω κάποιος... Κι' εἶστε, ἀφοῦ δὲν ἀγαπῶσατε καμιάν ἄλλη, δεχτήκατε τὸν ἑαυτὸ τῆς μακρῆς φτωχῆς Ἰνδῆς... Βλέπετε λοιπὸν πόσο καθαρὰ διαβάσω μένα στὴν καρδιά σας... Σήμερα ἐκρίνωμαι καὶ τὴ δική σας τὴν καρδιά ἢ ἀγάθη, μὰ ἡ ἀγάθη αὐτὴ εἶνε γιὰ μὴν ἄλλη, ὄχι γιὰ μένα...

Ἐνας ἄρμος ἀνέβηκε στὸ λαμπρὸ της καὶ τὴν ἔβανε νὰ σταματήση.

(Ἀκολουθεῖ)

Ὁ Κάρολος κἀθισε σὲ μιά κορδέλα καὶ ἀναψε ἕνα τσιγάρο...